

ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ОСПИЦЕВ ВЯЧЕСЛАВ ІВАНОВИЧ

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ
ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 08.06.01 — “Економіка підприємств та
форми господарювання”

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків — 1996

00754410 (L)

AB 34.648

Робота виконана на кафедрі аналізу господарської діяльності Харківського державного економічного університету.

Наукові керівники: доктор економічних наук, професор
Куліш Станіслав Андрійович

кандидат економічних наук,
доцент Дікань Лариса Василівна

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
академік Гриньова Валентина Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент
Чечетова Наталія Федорівна

Провідна організація - Харківський державний
політехнічний університет.

Захист відбудеться "6" ЧЕРВНЯ 1996 року о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 02.12.02 по присудженню наукового ступеня кандидата економічних наук у Харківському державному економічному університеті за адресою: 310001, м. Харків, пр. Леніна, 9а.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Харківського державного економічного університету за адресою: 310001, м. Харків, пр. Леніна, 9а.

Автореферат розісланий "6" ТРАВНЯ 1996 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук,

доцент

С.С. —

ДОРОНІНА М.С.

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

I.1. Актуальність проблеми. Нині економіка України знаходиться в кризовому стані. Вихід з нього зв'язаний з прискоренням ринкового перетворення економіки.

Важливим інструментом подолання кризових явищ може бути проведення державної політики, спрямованої на стимулювання розробки системи управління виробничими запасами.

Тепер в Україні відсутня цілісна система управління виробничими запасами, хоча робляться спроби щодо її утворення. Тому обсяги і структура запасів на підприємстві створюються випадково, під впливом найрізноманітніших чинників, які не піддаються прогнозуванню і недостатньо вивчені. Існуючі методичні вказівки, методики й інструкції по визначенню норм запасів складні, громіздкі, застарілі, та тому мало придатні для роботи в ринкових інфляційних умовах.

Значний внесок у розробку економічно обгрунтованих нормативів виробничих запасів зробили вчені-економісти України та країн Співдружності Незалежних Держав: Алімов О.М., Білявцев М.І., Гриньова В.М., Інгутіна К.В., Кроллі О.А., Куліш С.А., Куротченко В.С., Лагуткін В.М., Невельов А.М., Павленко А.Ф., Рижиков В.І., Сакович В.А., Сітцевий В.С., Соколов Р.Г., Тасоляк М.Д., Хруцкий Е.А. та ін.

Вивчення опублікованих в останні роки робіт свідчить, що по цілому ряду принципово важливих проблем управління виробничими запасами ще не знайдені рішення.

Важливість теоретичного і практичного значення проблеми, а також її недостатнє розроблення зумовили вибір теми дисертації.

I.2. Мета і завдання дослідження. Мета дослідження - теоретичне обгрунтування економічної сутності виробничих запасів, розробка науково-обгрунтованих методик, пропозицій і рекомендацій по формуванню й ефективному використанню виробничих запасів підприємств.

У дисертації вирішені такі завдання:

- розкрито економічну сутність виробничих запасів та їх вплив на економіку підприємств;

- обгрунтовано критерії визначення норм виробничих запасів;

- запропоновано методичний підхід до використання маркетингової стратегії в системі управління виробничими запасами підприємств;

- удосконалено методику нормування виробничих запасів, зокрема: сировини, основних матеріалів, закуплених напівфабрикатів, деталей та виробів, допоміжних матеріалів, палива та пального, інструменту, господарського майна й інших малоцінних і швидкозношувальних предметів.

- проведено аналіз забезпеченості кар'єрів гірничою масою; розроблено методику її нормування.

1.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є економіка та управління виробничими запасами підприємств і галузі. Об'єктом дослідження стали 22 підприємства промисловості нерудних матеріалів корпорації "Укрбудматеріали".

1.4. Загальна методика дослідження. Теоретичною та методичною основою дослідження стали роботи вітчизняних і закордонних економістів з організації управління виробничими запасами підприємств; законодавчі та нормативні акти України; галузеві матеріали бухгалтерської й статистичної звітності, постанови Ради корпорації "Укрбудматеріали", періодичні видання та публікації засобів масової інформації, науково-дослідні розробки наукових і вищих навчальних закладів.

У процесі дослідження застосовано системний підхід, методи математичної статистики, кореляції та логічного аналізу.

1.5. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- досліджено систему управління виробничими запасами і розроблено пропозиції щодо її вдосконалення в умовах ринку;

- вдосконалено методику визначення норм виробничих запасів для умов формування ринкової економіки;

- обґрунтовано пропозицію по використанню податкового механізму для регулювання виробничих запасів;

- розроблено пропозиції по матеріальному стимулюванню ефективності управління виробничими запасами підприємства.

- визначено доцільність використання маркетингової стратегії в управлінні виробничими запасами.

1.6. Особистий внесок автора полягає у тому, що:

- розроблено цілісну систему управління виробничими запасами, яка містить у собі: формування портфеля замовлень (послуг); порядок визначення норм виробничих запасів; організацію служби маркетингу; дооцінка залишків товарно-матеріальних цінностей, виходячи з щомісячного офіційного індексу інфляції; контроль та регулювання виробничих запасів;
- удосконалено методику нормування виробничих запасів сировини та матеріалів, необхідних для видобування гірничої маси, та її обробки;
- запропоновано методику нормування виробничих запасів гірничої маси в кар'єрах;
- обгрунтовано пропозицію з удосконалення оподаткування наднормативних (спекулятивних) запасів в умовах інфляції;
- розроблено модель матеріального стимулювання робітників апарату управління підприємств промисловості нерудних матеріалів;
- запропоновано ринкові способи перерозподілу наднормативних запасів і неліквідів.

1.7. Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблено систему управління виробничими запасами підприємств промисловості нерудних матеріалів і доведено її до практичної реалізації.

Використання пропозицій і рекомендацій, що містяться в дисертації, дозволяє організувати управління виробничими запасами в умовах інфляції та підвищити ефективність виробництва за рахунок прискорення обігу і поліпшення платоспроможності підприємств.

1.8. Апробація і реалізація результатів дослідження.

Висновки і пропозиції, викладені в дисертації, отримали практичне впровадження при виконанні науково-дослідної роботи у відділі матеріальних балансів і нормативів НДЕІ України. Результати дослідження опубліковані в монографії цього інституту.

Теоретичні рекомендації та висновки дисертації увійшли окремим розділом до тематичного плану Харківського військового інституту НГУ для вивчення дисципліни "Основи маркетингу".

Методичні розробки, викладені в дисертації, отримали практичне впровадження на підприємствах промисловості

нерудних матеріалів "Укрбудматеріали". Економічний ефект від упровадження розробок склав 2,342 млрд. крб. (у цінах на 01.01.1996 р.).

1.9. Публікації результатів дослідження.

По темі дисертації опубліковано 15 статей загальним обсягом 5,1 ум.-друк. арк.

1.10. Обсяг і структура роботи.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків і списку літератури. Вона має 135 сторінок машинописного тексту, 15 таблиць, 2 рисунки, 22 додатки.

2. ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та задачі дослідження, розкрито найбільш суттєві результати, їх наукова новизна і практичне значення.

У першому розділі - "Теоретичні основи управління виробничими запасами" - розкрито економічну сутність виробничих запасів та їх вплив на економіку підприємства, доповнено предметний зміст і склад виробничих запасів. Обґрунтовано пропозиції щодо використання податкового механізму для регулювання виробничих запасів. Проаналізовано методи і практику регулювання виробничих запасів. Визначено умови впровадження у вітчизняну господарську практику системи постачання за принципом "точно вчасно".

У другому розділі - "Дослідження факторів, які впливають на виробничі запаси" - проаналізовані за допомогою методу експертних оцінок фактори, які дозволяють вибрати маркетингову стратегію управління виробничими запасами. Визначено параметри, які рекомендуються для використання в нормуванні виробничих запасів. Проведено аналіз забезпеченості гірничою масою кар'єрів, технології її видобутку і структури норм виробничих запасів.

У третьому розділі - "Управління виробничими запасами в умовах інфляції" - запропоновано систему управління виробничими запасами в умовах ринку. Вона складається з підсистем управління (планування, організація, мотивація, контроль), елементи якої також розглядаються як системи. Запропоновано маркетингову стратегію управління виробничими запасами. Розроблено модель нормування виробничих запасів з

урахуванням якісних і кількісних параметрів. Розроблено методику нормування виробничих запасів гірничої маси. За матеріалами підприємства БВР "Харківвибухпром" виконано розрахунки норм виробничих запасів.

У висновках узагальнено результати теоретичних досліджень, викладено пропозиції та практичні результати виконаної роботи.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИСНОВКИ РОБОТИ

3.1. Розкрито економічну сутність виробничих запасів та їх вплив на економіку підприємства.

Виробничі запаси виконують роль "буферів" узгодження попиту та пропозиції. Вони забезпечують потреби споживачів у тих випадках, коли ритми надходження на підприємство матеріальних ресурсів не співпадають з термінами їх споживання. Виробничі запаси можуть розмішуватися не лише на підприємствах-споживачах, але й на складах виробників.

Дослідження, проведені на 22 підприємствах промисловості нерудних матеріалів корпорації "Укрбудматеріали" показали, що споживачем гірничої маси є кар'єроуправління (замовники). Отримуючи у своїх кар'єрах гірничу масу від підприємств БВР, замовники використовують її для подальшої переробки на фракції. У зв'язку з цим запаси гірничої маси в кар'єрах слід віднести до виробничих запасів замовника. Це обумовлено наступними причинами: по-перше, кар'єр є власністю замовника і своєрідним складом, по-друге, гірничу масу, яка міститься в кар'єрі, періодично оприбутковується актом приймання і повністю оплачується замовником.

На підставі викладеного вище пропонується таке визначення поняття виробничих запасів: "... це продукція виробничо-технічного призначення, яка знаходиться на підприємствах або будівництвах-споживачах, а отже, вже вступила в сферу виробництва, але ще не використовується безпосередньо в процесі виробництва".

Враховуючи, що в промислове виробництво втягується величезна кількість вторинних ресурсів, а їх питома вага в ресурсоспоживанні за оцінками економістів складає 12%, то в роботі пропонується доповнити класифікацію сукупних мате-

ріальних запасів шляхом включення до неї вторинних ресурсів.

В умовах кризи неплатежів однією з головних задач економічної стратегії підприємств є розробка такого механізму, який дозволив би мати науково обгрунтовані норми виробничих запасів, що забезпечують безперервність процесу виробництва. Відсутність такого механізму означає, що виробничі запаси виявляються або надмірними, або недостатніми.

Як свідчить проведений на початку 1995 р. аналіз групи підприємств промисловості нерудних матеріалів норма запасу склала 43 дні, а фактично - 41 день, що призвело до втрати дефіциту біля 34,2 млрд. крб. У той же час кредиторська заборгованість перевищила дебіторську більш ніж на 50,5 млрд. крб., що свідчить про тяжкий фінансовий стан підприємств.

3.2. Визначено критерії оцінки виробничих запасів в умовах ринкових відносин.

Як показали дослідження і досвід роботи промислових підприємств України тепер цілісної системи управління виробничими запасами не існує. З цієї проблеми у вітчизняній літературі є лише окремі рекомендації щодо визначення норм виробничих запасів.

Необхідною умовою створення ефективної системи управління виробничими запасами є вибір і обгрунтування критеріїв оцінки їх на підприємстві.

Як основні критерії пропонуються такі:

- відповідність фактичних запасів нормативам за розгорнутою номенклатурою;

- швидкість обігу виробничих запасів;

- умови зберігання;

- розвиток інфляційних процесів під впливом дії на запаси фактора часу. Це зумовлено тим, що в умовах інфляції наявність запасів товарно-матеріальних цінностей у споживача з часом знецінюється, тому їх потрібно щомісячно дооцінювати.

Ефективність використання цих критеріїв залежить від системи управління виробничими запасами, забезпеченості розрахунків і ПЕСОМ.

Пріоритетність кожного критерію визначається видом ма-

терміалів, стахостичним характером поставки, технологічністю обробки, терміном їх використання і режимом роботи підприємства.

3.3. Виявлено особливості управління виробничими запасами в умовах ринку.

Одним з ключових питань сучасного періоду є формування ринку засобів виробництва, перехід до оптової торгівлі ними.

На сучасному етапі серед вітчизняних і закордонних економістів немає одностайної думки у визначенні поняття оптової торгівлі. У дисертації пропонується таке визначення оптової торгівлі: "... це купівля-продаж засобів виробництва на замовлених ринкових засадах". Перевага цього визначення порівняно з трактуванням американських економістів В. Даненбурга, Р. Монкріфа, В. Тейлора полягає у тому, що в умовах ринку потрібно не просто придбати, зберігти значні партії товарів і перепродати їх, а потрібно спочатку вивчити попит, потім закупити товар і цільовим призначенням без фондів та лімітів продати тому сегменту споживачів, які мають у ньому потребу. Основна мета такого забезпечення - мобільне доведення до споживачів засобів виробництва на базі послідовного використання товарно-грошових відносин, скорочення надмірних запасів, прискорення обігу та кращої збалансованості між виробництвом і споживанням.

Один із факторів, який стримує розвиток оптової торгівлі - відсутність сучасної методики вивчення попиту на засоби виробництва. Дослідження свідчать, що вивчати попит у сучасних умовах треба за допомогою теорії маркетингу.

Маркетинг, на думку автора, - система вивчення попиту, організації виробництва, збуту товарів і надання послуг на основі комплексного вивчення ринку та реальних запитів покупця з метою підвищення ефективності громадського виробництва, підвищення рівня життя людей.

Проведений аналіз свідчить, що в спеціальній економічній літературі з маркетингу відсутнє одностайне і чітке поняття сегментації ринку. А це (на думку автора) - інструмент визначення попиту, за допомогою якого товаровиробник шляхом розподілу можливих покупців на групи вивчає перспективну місткість товарного ринку.

Негативно впливає на розвиток оптової торгівлі дефіцит

товарної маси вітчизняного виробництва, відсутність конкуренції між постачальниками, що посилює диктат виробника, підвищує невизначеність матеріально-технічного забезпечення і рівень виробничих запасів підприємств.

Поетапне вирішення цих економічних проблем дозволить значно підвищити питому вагу оптової торгівлі в загальному обсязі реалізації продукції виробничо-технічного призначення, покращити управління виробничими запасами в умовах ринку.

3.4. Обгрунтовано напрямки використання маркетингової стратегії в системі управління виробничими запасами.

Під маркетинговою стратегією розуміють набір дій та рішень, які потрібні для ефективного управління виробничими запасами в сучасних умовах.

Для вирішення задач маркетингу на підприємстві рекомендується під керівництвом заступника директора створити службу маркетингу. До її складу мають входити бюро руху товарів і бюро матеріально-технічного забезпечення, де й будуть здійснюватися функції управління запасами, однією з яких є планування запасів. Розрахунки свідчать, що створення запропонованої служби маркетингу на підприємствах нерудної промисловості, а також на підприємстві "Харківвибухпром" дозволило на третину скоротити чисельність апарату управління, вивільнити із запасів значну суму обігових коштів.

Однією з найважливіших функцій служби маркетингу на підприємстві є управління запасами.

У дисертації викладено порядок визначення норм запасів, обгрунтовано необхідність переходу на міжнародні стандарти дооцінки виробничих запасів. Для цього, виходячи з офіційного індексу інфляції, на думку автора, доцільно використовувати формулу:

$$P_t = P_0 * \left[1 + \sum_{k=1}^n K_k \right],$$

де P_t - ціна матеріалу після дооцінки;

P_0 - початкова ціна придбання матеріалу;

K - щомісячні темпи інфляції;

n - кількість місяців, які минули після придбання матеріалу.

На думку автора, наповнення ринку товарною масою вітчизняного виробництва є головною задачею.

Щоб стимулювати ефективне управління запасами, рекомендується стягувати з підприємств податки на наднормативні запаси в розмірі 15% від їх вартості. Для цього необхідно мати на кожному підприємстві певні норми запасів, організувати їх затвердження і повсюдно здійснювати контроль.

3.5. Розроблено методичні рекомендації по нормуванню виробничих запасів у ринкових умовах.

Проведений нами аналіз показав, що існуючі методики, інструкції, рекомендації щодо нормування виробничих запасів мають низку недоліків: ґрунтуються на використанні фактичних даних, що веде до зміцнення тенденцій, що склалися в минулому. Це, в свою чергу, не дозволяє оперативного враховувати специфіку промисловості нерудних матеріалів.

У дисертації з метою підвищення ефективності управління запасами уточнено напрямки вдосконалення методик нормування їх на підставі використання прогресивних методів визначення на поточний період.

У роботі надано методичні рекомендації щодо визначення норм поточних і страхових запасів з урахуванням змін у постачанні матеріальних ресурсів, виробництві та збуті продукції в залежності від кон'юнктури ринку.

Поточні та страхові запаси матеріалів та інструменту для видобування гірничої маси та її обробки пропонується розраховувати шляхом використання таких параметрів: кон'юнктура ринку, річна потреба у матеріалах, частота поставок, середній інтервал між поставками; середні збитки підприємства від дефіциту; питомі витрати утримання на протязі доби в середньому за рік; середньодобове споживання матеріалів.

Крім того, для розрахунків поточного запасу гірничої маси в кар'єрі враховуються ще такі параметри: середньодобовий час роботи підрядника цеху БВР; середня вартість години простою кар'єра; питомі витрати утримування м³ гірничої маси в запасі на протязі години в середньому за рік; попит гірничої маси замовником на добу. Це дозволило визначити оптимальний рівень виробничих запасів підприємств нерудної промисловості.

Поточну норму запасу в сучасних умовах доцільно корегувати параметрами ринкових відносин.

Рекомендовані в дисертації методичні доповнення до методики нормування виробничих запасів гарантують надійність забезпечення виробництва матеріальними ресурсами.

У роботі запропоновано коефіцієнт надійності забезпечення 1,5.

Перевірка цього коефіцієнта в конкретних умовах підприємств промисловості нерудних матеріалів показала високу надійність забезпечення виробництва матеріальними ресурсами.

3.6. Проведено аналіз забезпеченості гірничою масою кар'єрів і складу норми виробничих запасів

Проведений аналіз свідчить, що наявність гірничої маси у кар'єрах перевищує нормативну величину в 4,4 рази; що існує залежність собівартості між бурильновибуховими роботами і залишками гірничої маси в кар'єрі.

Отриманий при цьому коефіцієнт детермінації показує, що собівартість на підприємстві БВР "Харківвибухпром" залежить на 10,6% від залишків гірничої маси в кар'єрах.

Дослідження свідчать, що утворення наднормативних запасів гірничої маси в кар'єрах трапляється через відсутність інструментарію її утворення, що призводить до вповільнення оборотності обігових коштів замовника. Для нормування гірничої маси потрібно абстрактно розподіляти виробничий запас на поточну, страхову і підготовчу частини.

Поточна частина норми виробничого запасу гірничої маси є протягом року середньою величиною запасу, що постійно використовується. Страхова і підготовча частини норми виробничого запасу передбачаються як додаток до поточної з метою гарантії, з певним ступенем надійності забезпеченості замовника гірничою масою при розбіжності ритмів її надходження і витрачання споживачами.

3.7. Розроблено методика нормування виробничих запасів гірничої маси.

Розроблена в дисертації методика визначення гірничої маси в кар'єрах базується на таких принципах:

норматив виробничого запасу гірничої маси в кар'єрі складається з поточного, страхового і підготовчого запасів; рівень поточного запасу рекомендується враховувати за

допомогою розробленого алгоритму на ПЕОМ з використанням таких параметрів: середній час простою підрядника цеху БВР; середньодобовий час роботи підрядника цеху БВР; середня вартість години простою кар'єру; питомі витрати на утримування м³ гірничої маси в запасі протягом години в середньому за рік; попит гірничої маси замовником за добу.

Норма страхового запасу дорівнює половині поточного, тобто в розмірі двох середньоквадратичних відхилень, що забезпечують безперервність виробництва в 95,5% випадків із 100%.

Для досягнення 100% надійності безперерйного забезпечення заводів замовника, які займаються роздільнюванням каменя, с гірничою масою, необхідно до страхового запасу з числа негабариту додати ще його 4,5%. Це пов'язано з тим, що страховий запас у кар'єрі знаходиться в скважинах, а підготовчий запас - у негабариті.

Щоб оперативно отримати норматив виробничого запасу гірничої маси в цілому по кар'єроуправлінню або підприємству БВР, потрібно поточний запас помножити на коефіцієнт гарантійності 1,5.

Розрахунки за допомогою розробленої методики підтвердили, що в кар'єрі треба мати виробничий запас гірничої маси на один екскаватор, що працює, не менш ніж 10 діб.

У дисертації викладено принцип розрахунку залишку гірничої маси в кубометрах на кінець місяця, а також можливі варіанти використання переказного векселя в господарському обороті підприємств галузі.

Запропонована методика нормування необхідна для управління виробничими запасами гірничої маси у кар'єрах. Підрядники (підприємства БВР) ураховують норми в кар'єрі при плануванні собівартості м³ гірничої маси і організації виробництва бурильновибуховими роботами, а замовники (кар'єроуправління) - при управлінні обіговими коштами, які вкладені у виробничі запаси гірничої маси.

3.8. Обґрунтовано доцільність системного підходу до управління виробничими запасами.

Під системою розуміють множину закономірно зв'язаних функцій управління виробничими запасами, які є визначеним цілісним утворенням, єдністю. Сутність управління виробничими

ми запасами полягає в розробці нормативів, а також сукупності заходів, спрямованих на підтримку розмірів запасів у заданих межах шляхом удосконалення планування, організації, мотивації та контролю. У зв'язку з цим до першої функції управління пропонується для умов "ринку продавця" додати сучасний порядок формування "портфеля замовлень". До другої функції вноситься пропозиція щодо створення на підприємстві галузі служби маркетингу для того, щоб ефективно управляти запасами в ринкових умовах. До третьої функції - мотивація. Автор пропонує модель стимулювання робітників апарату управління, яка враховує ефективність управління і базується на зворотному зв'язку. Функцією, яка завершує управління, є контроль. Тут пропонується три способи регулювання запасів. Один з його можливих способів - створення на підприємстві автоматизованих систем управління і матеріально-технічного забезпечення. При цьому контроль виробничих запасів на підприємстві галузі здійснюється за допомогою двох вихідних форм ПЕОМ для вибухових матеріалів, інструменту окремо гірничої маси. Другий спосіб - це підключення до інформаційно-комерційних мереж, призначення яких полягає у зборі та поданні замовникам інформації про потреби підприємств у товарно-сировинних ресурсах, а також пропозицій щодо реалізації готової продукції, неликвідів, наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, даних про умови товарообміну і створення на основі інформації, яка надходить, банків даних.

Практика показує, що перерозподілити надмірні виробничі запаси таким чином можна лише частково. Третій спосіб - це залучення постачальників до реалізації наднормативних та неликвідних товарно-матеріальних цінностей, тобто налагодження зворотного зв'язку. Щоб упровадити його в практику господарювання, потрібно передбачити це в контрактах на поставку споживачам матеріальних ресурсів. З метою заохочення постачальника в подібних операціях потрібно дозволити йому брати з споживача 1 або 1,5% вартості товарів, які перерозподіляються. Такий зворотний зв'язок дозволить постачальнику краще вивчити попит на продукцію, що випускається, зробити у планах виробництва та поставок відповідні корективи. Наявність у постачальника зворотного зв'язку з покупцями є одним із принципів у його роботі.

Таблиця 1 Ефективність використання виробничих запасів

NN	Показники, млн. крб.	Середні залишки, млн. крб.		Кількість оборотів коштів, раз		Тривалість одного оборо- ту, дн.		Прискорення (-) Сповільнення (+) дн., гр. 8-гр. 7	Сума еконо- мії, млн. крб. гр. 9 гр. 2: 360	
		фактично	Розра- хунково	Фактично гр. 2: гр. 3	Розрахун- ково гр. 2: гр. 4	Фактично 360: гр. 5	Розрахунково 360: гр. 6			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Витрати ма- теріалів на ВВР	16920	1551	1253,2	11	14	33	26	-7	-329
2	Витрати кар'єроуправ- ління на прид- бання гірничої маси	3140	353,7	87,5	9	36	40	10	-30	-261,7
	Усього: 20060	1904,7	1340,7	20	50	73	36	-37	-590,7	

13

Примітка: усі дані таблиці наводяться округленими.

Таким чином, щоб ефективно управляти виробничими запасами, потрібно провести сукупність заходів, що є їхньою сутністю.

3.9. Висновки. Апробація роботи на підприємствах промисловості нерудних матеріалів підтвердила ефективність запропонованої системи управління виробничими запасами (табл. 1).

Використання розробок і висновків, викладених у дисертації, на підприємстві "Харківвибухпром" посвідчила, що рекомендації дають можливість:

- формувати портфель замовлень (послуг) на постачання гранитної продукції за видами в умовах ринку;
- установлювати науково-обгрунтовані норми виробничих запасів сировини, матеріалів, гірничої маси шляхом урахування кон'юнктури ринку та інфляційних процесів;
- оперативно управляти виробничими запасами з урахуванням параметрів, відображаючих специфіку роботи підприємств нерудної промисловості;
- рекомендувати для середніх підприємств промисловості сучасну структуру служби маркетингу;
- реалізувати обгрунтовану систему матеріального стимулювання участі ІТР в управлінні запасами;

4. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ОПУБЛІКОВАНИХ РОБІТ, В ЯКИХ ВІДОБРАЖЕНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

4.1 Лимарченко Г.Н., Оспишев В.И. Запасы. - В кн.: Нормирование расхода и запасов в Украинской ССР (организационные и методические рекомендации). Одобрены Госпланом УССР 22.12.83 N 16-50/984 - К.: НИЭИ, 1984. - С. 93-111.

Особистий внесок автора: досліджено сутність і принципи нормування виробничих запасів.

4.2 Оспишев В.И. Орловской системе широкую дорогу // Материально-техническое снабжение. - 1980. - N 2. - С. 48-49.

4.3. Оспишев В.И. Управление запасами на предприятии // Материально-техническое снабжение. - 1982. - N 6. - С. 46-50.

4.4. Оспишев В.И. "Любой ценой" // Материально-техническое снабжение. - 1982. - N 10. - С. 53.

4. 5. Оспишев В. И. Кто гарантирует оплату? // Материально-техническое снабжение. - 1983. - N 5. - С. 67-68.

4. 6. Оспишев В. И. Чтобы хватало эмальпроводов // Материально-техническое снабжение. - 1983. - N 11. - С. 74-75.

4. 7. Оспишев В. И. Ответственность фондодержателя // Материально-техническое снабжение. - 1984. - N 8. - С. 27-29.

4. 8. Оспишев В. И. Потери со счета не спишешь // Материально-техническое снабжение. - 1987. - N 12. - С. 34-36.

4. 9. Оспишев В. И. Конъюнктура рынка и торговля излишками // Материально-техническое снабжение. - 1988. - N 9. - С. 42-44.

4. 10. Оспишев В. И. Чтобы разрушить затратный метод // Материально-техническое снабжение. - 1989. - N 10. - С. 61-63.

4. 11. Оспишев В. И. Управление запасами незавершенного производства // РИСК. - 1993. - N 2. - С. 57-60.

4. 12. Оспишев В. И. - Управление запасами в условиях инфляции // Бизнес Информ. - 1994. - N 12. - С. 14.

Оспишев В. И. Управление запасами в условиях инфляции // Бизнес Информ. - 1994. - N 13. - С. 19.

Оспишев В. И. Управление запасами в условиях инфляции // Бизнес Информ. - 1994. - N 14. - С. 20-21.

Оспишев В. И. Управление запасами в условиях инфляции // Бизнес Информ. - 1994. - N 15. - С. 18-19.

4. 13. Оспишев В. И. Управление производственными запасами в условиях инфляции // Экономика Украины. - 1995. - N 3. - С. 30-36.

4. 14. Оспишев В. И. О дооценке запасов средств производства // Бизнес Информ. - 1995. - N 8. - С. 26.

4. 15. Оспишев В. И. О порядке определения нормы запасов // Бизнес Информ. - 1995. - N 13-14. - С. 34-35.

Ospischev V.I. Economics and Production Funds Management of Enterprises.

Thesis For the Degree of Candidate of Science (Economics).
Occupation 08.06.01: Economy of enterprises and forms of economic management. Fifteen scientific works, that are defended contain theoretical researches and methodical recommendations for the management of production funds of enterprises. Marketing strategy of management production funds, the model of standartization of production funds, determination methods of the standards of mining masses production funds are worked out.

The expediency of the systematical approach to the production funds management is a substantiated here.

The recommendations that are suggested are brought to adoption at the enterprises of Ukraine's non-ore materials industry and the data of efficiency of adoption the system of production funds management are given here.

The key-words:

production funds, mining masses, management, material and technical equipment.

Оспичев В.И. Экономика и управление производственными запасами предприятий.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01 "Экономика предприятий и формы хозяйствования". Харьковский государственный экономический университет, Харьков, 1996.

Защищаются 15 научных работ, которые содержат теоретические исследования и методические рекомендации по управлению производственными запасами предприятий.

Разработаны маркетинговая стратегия управления производственными запасами, модель нормирования производственных запасов, методика определения норм производственных запасов горной массы. Обосновывается целесообразность системного подхода к управлению производственными запасами. Предложенные рекомендации доведены до практического внедрения на предприятиях промышленности нерудных материалов Украины, приводятся данные об эффективности внедрения системы управления производственными запасами.

Ключові слова: виробничі запаси, гірничі маса, управління, матеріально - технічне забезпечення, маркетинг, оборотність обігових коштів.

ЛИБ М. В. Сторожак
АН України

ОСПИШЕВ ВЯЧЕСЛАВ ІВАНОВИЧ

Економіка та управління виробничими запасами
підприємств

Спеціальність 08.06.01 - "Економіка підприємств та форми
господарювання"

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск
к. е. н., доцент

В. Д. Понікаров ПОНІКАРОВ В. Д.

Підписано до друку 3.04.90. Формат 60x84 1/16. Друк офсетний.
Папір друкарський №1. Обсяг 1,0 друк. арк. Тираж 100 прим.
Зам. № 110

РВВ ХДЕУ. 310001, м. Харків, пр. Леніна, 9а.

AB34.648
AB 34.648